



**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,  
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In  
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

**Fargna, Francesco de**

**Romæ, M. DCC. XIX.**

Canon VII.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)



## C A N O N VII.

PAULUS IV. *Constit. XIV. §.2.; & 4. Bull. Rom. Tom.1.*

**P**ostquam Divina Bonitas: *Et infra:* Quamobrem con-  
 siderantes, Apostatas hujusmodi infinitis erroribus in  
 eadem Dei Ecclesia causam præstare, & propterea volentes  
 contra Apostasiam ipsam plenius providere, & eam, quan-  
 tum nobis ex alto conceditur, de medio tollere, motu pro-  
 prio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ Potestatis  
 plenitudine, omnes, & singulos, qui post professionem per  
 eos in ætate legitima constitutos, in aliquo approbato, etiam  
 militari ordine purè, & liberè emissam, vel si antè ætatem  
 legitimam professi fuerint, post illam per eos in ipsa ætate le-  
 gitima constitutos purè, & liberè ratam, & gratam habi-  
 tam, temeritate propria, aut quovis prætextu, vel cau-  
 sa, etiamsi se Religioni, & Ordini non adstrictos esse sinè  
 Causæ cognitione, & his, quæ à Jure requiruntur servari,  
 omissis, vel non legitimè probatis, declarari obtinuerit, aut  
 Beneficium Ecclesiasticum etiam Curatum, non præcedente  
 legitima dispensatione, possideant, vel alicui Beneficio Ec-  
 clesiastico etiam Curato alterius nomine deserviant, extra  
 Claustra suorum Regularium Locorum degunt, aut imposter-  
 rum degent, omnibus, & singulis Beneficiis Ecclesiasticis cum  
 cura, & sinè cura sæcularibus, aut sui, vel cujusvis Ordinis  
 Regularibus, per eos quomodolibet obtentis, & de cætero  
 obtinen., cujuscumque qualitatibus fuerint, ac Fructibus, red-  
 ditibus, & proventibus Ecclesiasticis, eis quomodolibet re-  
 servatis, seu assignatis, nec non Bachalariatus, Licentiaturæ,  
 Doctoratus, & Magisterii, ac quibusvis aliis Jure Canonico,  
 vel Civili, aut Theologia, seu Medicina, vel Artibus, aut  
 quavis alia Facultate, gradibus, per eos etiam antequam  
 Religionem ingrederentur, obtentis, seu assecutis, nec  
 non quocumque ministerio Ecclesiastico, Apostolica Au-

Ann. 1558.



thoritate, tenore præsentium penitus, & omninò privamus, ac ad illa, & alia quæcumque, & qualiacumque in posterum obtinenda, seu Fructus, Redditus, & Proventus Ecclesiasticos percipiendos, aut gradus assequendos perpetuò inhabilitamus, & ab executione quorumcumque Ecclesiasticorum, etiam sacrorum, & præsertim Presbyteratus Ordinum, nec non omni ministerio Ecclesiastico prædicto perpetuò suspendimus, privatosque, & inhabiles ac suspensos esse; nec non Beneficia ipsa de Jure, & de facto, etiam ad hoc, ut eorum Ordinarii Collatores ea aliis liberè conferre possint, et nisi ea infra tempus à Lateran. Concilio statutum contulerint, Collatio Beneficiorum eorundem ad immediatum illorum superiorem, & demùm ad nos, ac pro tempore existentem Rom. Pontificem devolvatur. Patroni quoque eorundem Beneficiorum personas idoneas infra tempus à Jure statutum ad ipsa Beneficia præsentare possint, & nisi præsentaverint, eorum libera Collatio ad Ordinarium spectet, & pertineat, vacare, ac Reservationes Fructuum, Reddituum, & Proventuum hujusmodi expirare decernimus: *Et infra.* Et si Patroni alicujus Beneficii Ecclesiastici, sive sint Laici, sive Clerici, aliquem ex eisdem Apostatis ad Beneficium de eorum Jurepatronatus existens tunc vacans præsentaverint, præsentationes hujusmodi sint eo ipso nullæ, irritæ, & inanes, ac viribus careant, & ipsi Patroni Jure præsentandi alios ad eadem Beneficia pro ea vice tantùm privati existant.

## COMMENTARIUM,

**E**X hoc Canone sequens deducitur conclusio.

Prima = PER APOSTASIAM BENEFICIATI VACAT BENEFICIUM, ET PATRONUS INTRA TERMINUM JURIS DEBET PERSONAM IDONEAM AD ILLUD PRÆSENTARE =

Secunda = PRÆSENTATIO APOSTATÆ AD BENEFICIUM DE JUREPATRONATUS EST NULLA, ET PATRONUS PRO EA VICE PRIVATUR JUREPRÆSENTANDI = Quas conclusiones approbant etiam *Lambertin. de jurepat. lib. 2. par. 1. q. 9. art. 9. num. 3. Vivian. eod. tract. par. 2. lib. 6. cap. 5.*



n.73. Card. de Luc. de benef. disc.75. n.17. Gonzal. ad regul.8. Cancell. gloss.15. num.66. Garz. de benef. par.11. cap.10. n.147. Tamburin. de jure Abbat. tom.3. disp.9. quæst.7.n.3. Rot. dec.195. n.1. p.4. tom.2. rec.

1 Triplicem Apostasiæ speciem distinguit Gloss. in cap.1. de Apostatis verb. Apostasia. Alia est Apostasia à Fide Catholica quæ est omnimodus recessus à Fide; Alia à præcepto, quæ est inobedientia, seu quando quis Præceptum majoris sui spontanea voluntate transgreditur; Alia à Religione, quæ est recessus à Religione, & obedientia Prælati proprii cum animo deserendi omnino Institutum, & non redeundi amplius ad Religionem, sive habitum retinendo, sive illum abjiciendo. De hac tertia Apostasiæ specie loquitur hic Canon, adedut Paulus Quartus agnoscens Apostasiam à statu Religioso sordere labe sacrilegii, & conculcationis primæ Fidei Christo datæ, ineundo statum Religiosum, variorum etiam peccatorum colluviem secum continere, & peccatum aded tetrum, & horrendum esse, ut vix hæresi excepta, aliud majus sit, quantum fieri potest, monstrum hoc de medio tollere volens ultrâ pœnas excommunicationis, & infamiæ à jure statutas contrâ hujusmodi Apostatas, imposuit etiam illis in hoc Canone pœnam privationis beneficiorum jam assecutorum, injungendo Patronis alias Personas idoneas ad illa infra terminum à jure præfixum præsentare, ac pœnam inhabilitatis ad alia beneficia assequenda, prohibendo Patronis eosdem Apostatas ad illa præsentari sub pœna non solum nullitatis præsentationis, verum etiam privationis Juris præsentandi pro ea vice. Quæ constitutio Pauli IV. licet deinde modificata fuerit à Pio IV. in ejus Constit. incipien. Sedis Apostolicæ, de qua Bullar. Rom. nov. tom.2. in ordin. la 3. tamen quoad has penas suum retinet robur. Roderic. quæst. regal. tom.1. quæst.3. art.4.

Quoad has conclusiones sequens examinatur Casus.

ARGUMENTUM.

Præsentatus ad beneficium, si ei objiciatur Crimen Apostasiæ, an sit repellendus ab Institutione, & Patronus debeat privari pro ea vice Juræpresentandi.

SUMMARIUM.

- 1 Professus egressus è Religione tamquam Apostata, est indignus beneficiorum, & si præsentetur à Patrono, iste est privandus pro ea vice jurepresentandi.
  - 2 Professio emissa ex suasionibus, & sollicitationibus Genitorum, non dicitur emissa per vim, & metum.
  - 3 Professio tacita ex quibus inducatur.
  - 4 Præsentatus si est in longa, & pacifica possessione Clerici secularis colorata ex sententia Episcopi super nullitate suæ Professionis, non est repellendus à beneficio, neque Patronus est privandus pro ea vice jurepresentandi.
  - 5 Dans de Apostasia ad effectum repellendi Præsentatum à consecutione beneficii Patronalis, quid teneatur probare.
- Par. VI.

- 6 Professio quando dicatur nulla? Vide ibi.
- 7 Tacita professio, ex quibus excludatur? Vide ibi.
- 8 Recessus è Religione habens originem à sententia declaratoria nullitatis Professionis non dicitur temerarius.
- 9 Apostata si convertantur, & redeant an possint præsentari, & obtineri beneficia suarum Religionum?
- 10 An fugitivus à Religione sit eo ipso privatus beneficio, ita ut Patronus possit ad illud aliam Personam præsentare.

CASUS UNICUS.

VAcato Beneficio A de jurepatronatus, fuit ad illud præsentatus à Patrono quidam Clericus constitutus in ordine subdiaconali; è contra idem beneficium fuit à quodam Sacerdote impetratum in Dataria Apostolica, ex capite Apostasiæ, & incapacitatis ejusdem Præsentati, seu sub narrativa, quod iste fuisset professus in quadam Religione, & ex ea egressus, & sic crimini Apostasiæ esset obnoxius. Quæritur in hoc casu, an Litteræ Apostolicæ sint exequendæ, adedut præsentatus sit repellendus ab Institutione,



ne, & Patronus pro ea vice privari debeat jurepræsentandi.

1 Affirmativè respondendum videtur, quia cùm præsentatus multis ab hinc annis ingressus fuerit Religionem, & ibi Professionem emisit, recedendo successivè ab ea, tamquam Apostata est indignus beneficiorum; & Patronus eum præsentando dignus est, ut pro ea vice privetur Jurepræsentandi ex dispositione hujus Canonis.

2 Nec ab hujusmodi Apostasiæ crimine ipse excusari posse videtur, si dicatur, quod Professionem emisit per vim, & metum cadentem in constantem virum; De hoc enim non constat, dum recognitis depositionibus Testium per dictum Præsentatum allatis, ex eis solùm apparet de importunis suasionibus, & sollicitationibus Genitorum, quæ non sunt sufficientes ad inveniendum vim, & metum cadentem in constantem virum, uti est necessarium ad effectum inducendi nullitatem Professionis, & obtinendi restitutionem in integrum adversus lapsum quinquennii. *Fagnan. in cap. Perlatum de his, quæ vi met. caus. sunt n. 14.* & pluries resolutum fuit à S. Congregatione Concilii, præsertim in *Venetiarum, seu Brixien. Restitutionis in integrum 7. Febr. 1711 Tusculana restitutionis in integrum 19. Augusti 1713. Patavina restitutionis in integrum 12. Januar. 1715., & in Bononien. restitutionis in integrum 18. Maji 1715. & in Bisuntina Restitutionis in integrum 12. Febr. 1718.*

3 Et etiam omisso quod Professio fuerit ab eodem Præsentato emissa per vim, & metum, adhuc videtur negari non posse, quod saltè tacitè illam ratificaverit, quia non apparet eum reclamasse intrà quinquennium. *Fagnan. d. cap. Perlatum n. 40. & 47.* Fortius diceretur eam tacitè ratificasse, si ordinem subdiaconatus, quem Præsentatus habet, suscipisset in Religione ad Titulum Paupertatis. *Lezzan. in summ. verb. Professo Regularis n. 4. Barbof. de jur. Eccles. lib. 1. cap. 42. n. 167.* & sentiit Sac. Cong. Concilii in *Lucana Restitutionis in integrum 13. Julii 1715.* Aut si exercuisset onera Professis convenientia eadem S. Cong. in *S. Miniati restitutionis in integrum 13. Maji 1713.*

Hoc tamen non obstante censeo in

4 hoc casu Præsentatum non esse ab institutione repellendum, nec Patronum esse privandum pro ea vice jurepræsentandi, & consequenter Literas Apostolicas non esse exequendas. Etenim sæpèdictus Præsentatus à Patrono erat in longa, & pacifica possessione Clerici sæcularis, colorata ex sententia Episcopi super nullitate suæ Professionis, unde ipse instituendus venit in Beneficio, ad quod fuit præsentatus, cum egressus è Religione coloratus, & excusabilis suffragatur ad effectum excusandi ab Apostasiæ crimine, aliisque pœnis pro illo inflictis. *Card. de Luc. de benef. disc. 75. n. 18., & Patronus, qui prudenter existimavit eum Clericum sæcularem, non vero Regularem, propria auctoritate è Religione egressum, illum præsentando nullam culpam commisit, ratione cujus dignus sit privatione jurepræsentandi pro ea vice. Unde Provisus Apostolicus, qui in hoc casu dat de Apostasiæ, ad effectum repellendi dictum Præsentatum à consecratione beneficii patronalis, tenetur concludenter probare Professionem validam, & temerarium recessum Præsentati è Religione; ut in terminis resolutum fuit à S. Rota dec. 195. n. 6. p. 4. tom. 2. rec.*

5 Tantùm autem abest, quod in præsentiarum probetur à Provisio Apostolico utrumque requisitum, ut potius constet contrarium, nimirum Professionem, quam olim emisit idem præsentatus, fuisse nullam; dum revolutis depositionibus Testium tunc coram proprio Ordinario allatorum, isti non solum deponunt de importunis suasionibus, & sollicitationibus Genitorum, sed etiam testantur eundem Præsentatum fuisse clausum in arcto cubiculo, fuisse verberatum usque ad effusionem sanguinis, ac ejus Patrem in ipsum stricto pugione irruisse, ad hunc effectum, ut dictus Præsentatus professionem emitteret; Quibus depositionibus Testium accessit etiam confessio proprii Patris, qui in ultima senectute, conscientia angoribus stimulatus, attestationem jure jurando exhibuit super coacta Filii Professione, cujus consensum extorsisse inquit sub verberibus, incarceratione, aliisque perverstatibus; Novitatus quoque tempore, minacibus Epistolis eum in Religione continuasse, ac



biduo ante Professionem minas mortis replicasse subdit; Et consequenter constat ejus Professionem fuisse nullam, utpotè emissam per vim, & metum cadentem in constantem virum. *Fagnan. in cap. Nullus de Regul. n. 22. & in cap. Perlatum n. 3. & seqq. de his, quæ vi met. caus. fiunt. Pignattell. consult. 173. n. 9. tom. 9.*, & his circumstantiis attentis declaravit Sac. Cong. Concilii in *Agrigentina restitutionis in integrum 25. Januar. 1716. Perusina nullitatis Professionis 8. Augusti 1716. Syracusana restitutionis in integrum 5. Septembris 1716. & in Mantuana nullitatis Professionis 27. Febr. 1717.*

Testantur etiam de continuis reclamationibus, & querelis ejusdem Præsenti tam ante, quàm post Professionem, & tam intrà, quàm extra quinquennium, de ejus horrore, ac animi aversione erga Religionem, & quod nullum actum Professis convenientem exercuerit, quæ continuatæ querimonie clarè demonstrant ipsius coactam voluntatem, & ex eis excluditur tacita Professio, quæ ad sui essentiam requirit consensum Profitentis se astringendi votis: *ad Text. in cap. 2. & cap. cum virum de Regul. Fagnan. in cap. Quanto de transl. Episcop. n. 104. Pignattell. consult. 173. n. 29. & seqq. tom. 9. & consult. 76. n. 5. & 7. tom. 10. Card. de Luc. de Regul. disc. 45. n. 5. Dominus meus Advocat. Ursaya in suis disceptationibus par. 1. discept. 1. n. 10. Rot. dec. 14. n. 12. post Monacell. par. 2. & dec. 579. n. 3. p. 1. rec. & dec. 9. n. 25. & seq. coram Arguell. Cessat etiam alterum requisitum, temerarii videlicet recessus, ex sententia Ordinarii declaratoria nullitatis Professionis, ex qua justissimam causam habuit credendi se posse è Religione exire, quæ justa causa eum excusat ab Apostasia juxta *Navar. cons. 1. sub n. 4. de Apostasia Rot. d. dec. 195. n. 24. p. 4. tom. 2. rec.**

Quæro hic primo, an Apostatæ, si convertantur, & redeant, possint præsentari, & obtinere beneficia suarum Religionum?

Affirmativam sententiam tumentur *Lambertin. de jurepat. lib. 2. par. 1. q. 9. art. 9. n. 6. Vivian. eodem tract. p. 2. lib. 6. cap. 5. n. 75.* Negativam verò defendere videtur *Gonzal. in cap. consultationi de Apostatis n. 6. docens Apostatas etiam resipiscen-*

tes perpetuò inhabiles manere ad beneficia, & dignitates Ecclesiasticas, ea ratione, quia valde consentaneum est, ut hujusmodi desertores, & si rispuerint à beneficiis, & dignitatibus Ecclesiasticis arceantur, ut egregiè expressit *S. Augustinus* relatus à *Gratiano* in *cap. Legi 16. quæst. 1.*

Ego verò de jure communi primam sententiam puto veriolem, si Apostatæ conversi humiliter precantur veniam, si dent bonum exemplum tum Pœnitentiæ, tum bonorum morum, & regularis observantiæ, quia tam ratio naturalis, quàm clementia Ecclesiæ, & Religionis expostulat, ut illi benignè recipiantur, & admittantur ad beneficia Religionis, nisi aliter disponatur à constitutionibus, & statutis Religionis, ut admittunt etiam *Lezzan. in summ. tom. 1. cap. 16. num. 18. Tamburin. de Jure Abbat. tom. 3. disput. 8. quæst. 9. n. 4.*

Quæro secundo, an Fugitivus à Religione sit eo ipso privatus beneficio, itaut Patronus possit ad illud aliam Personam præsentare?

Respondeo negativè. Licet enim omnis Apostata à Religione sit etiam fugitivus, non tamen omnis fugitivus à Religione est Apostata. Siquidem Fugitivus dicitur ille, qui recedit à Monasterio, & obedientia, atque subjectione proprii Prælati non animo tamen deserendi Religionem, & manendi in sæculo, sive ad illud redeundi, sed aliquandiu vagandi quocumque prætextu, sive retento, sive abjecto habitu. Apostata verò dicitur ille, qui recedit à Religione, & obedientia Prælati proprii cum animo deserendi omnino institutum, & non redeundi amplius ad Religionem, ut optimè considerat *Gonzal. in cap. Nè religiosi de regul. n. 3.* Unde Fugitivus à Religione, cum non sit Apostata, non comprehenditur sub dispositione hujus Canonis infligentis Apostatis poenam privationis beneficiorum, & injungentis Patronis præsentare Personas idoneas ad illa sic per Apostasiam vacantia, ut tradit *Tamburin. de jur. Abbat. tom. 3. disp. 7. q. 1. n. 16. ibi. = Hinc est quòd poena lata in Bulla 14. Pauli IV. quæ incipit Postquam divina bonitas, contra Religiosos extra Claustra degentes, extenduntur tantum ad Apostatas, non verò Fugitivos.*